

A hónap eseményei az EU belügyi együttműködése terén (március)

BEL- ÉS IGAZSÁGÜGYI TANÁCSÜLÉS. Március 8-án kissé rendhagyó tanácsülésre került sor Brüsszelben: a dán elnökségnek kizárólag a belügyi formáció napirendjét sikerült megtöltenie, így az igazságügyi szekció miniszterei csak áprilisban ülnek össze legközelebb. A belügyi napirenden is kevés olyan téma szerepelt, amely miniszteri szintre érett vitát generált volna, nem maradtak el azonban a szokásos témák, amelyek az utóbbi tanácsüléseken minden alkalommal szerepeltek. Egyrészt az illegális migráció elleni hatékonyabb küzdelem lehetőségeinek boncolgatása, másrészt a schengeni kormányzás jövőjének kérdése. Utóbbi kapcsán a tagállamok megállapodtak egy olyan platform létrehozásáról, amelynek keretében a schengeni térség megerősítése érdekében rendszeres stratégiai politikai vitára kerül sor 2012 júniusától. A bizottság az elmúlt egy évet alapul véve 2012 májusára jelentést készít a schengeni térséghez kapcsolódó legaktuálisabb próbatételekről annak érdekében, hogy pontos helyzetkép alapján kezdődhessen meg a közös gondolkodás. Folyamatban van továbbá az illegális migráció elleni fellépés útitervének kidolgozása is, fontos azonban, hogy a tagállamok tegyék lehetővé a meglévő eszközök megfelelő színvonalú tagállami implementációját. Igaz ugyan, hogy a határozatjavaslat a vita nélküli napirendi pontok között szerepelt, mégis kiemelendő a tanácsülés eredményei közül, hogy a tanács meghosszabbította az Europol jelenlegi igazgatójának, *Robert Wainwright*nak a mandátumát.

HÍREK AZ EUROPOL HÁZA TÁJÁRÓL. Gyakorlatilag egy egyszerűsített eljárásban, pályázat nélkül újabb négyéves ciklusra kapta meg a bizalmat az Europol jelenlegi igazgatója, Rob Wainwright. Az újráválasztását Magyarország is támogatta, hiszen széles körű támogatottsággal kiválóan vezeti a szervezetet. Wainwright újráválasztása azért is igazán fontos lépés, mert így fenntartható a kontinuitás akkor, amikor megkezdődik az Europol működésére vonatkozó jogi keret felülvizsgálata. A majdani rendelettel kapcsolatos tagállami, szakértői egyeztetések március 12–13-án kezdődtek Brüsszelben. Az új jogi keret kialakításakor tekintettel kell lenni mindazon többletfunkciókra,

amelyeket az Europol magának vindikál, mindazonáltal az ügynökség természetén lényegesen nem változtat majd. Nyilván jó alkalom ez a számadásra és a fejlesztési lehetőségek feltárására és azok jogalapjának rögzítésére mind az Europol, mind a tagállamok, mind a bizottság számára. Az Europol aktivitása érzékelhetően nőtt elsősorban a szervezett bűnözés elleni küzdelemben, ezen belül is a szakpolitikai ciklusban előtérbe helyezett területek vonatkozásában. Az ügynökség valódi koordinációs és támogató szerepet vállal, míg néhány speciális témakörben központi szakértői bázis és potenciál kialakítását tűzte ki célul. Utóbbira példa a számítástechnikai bűnözés elleni hatékonyabb küzdelem területe. Már a stockholmi program is előrevetítette egy európai számítástechnikai bűnözés elleni központ felállításának szükségességét, ezt 2013-ra prognosztizálta a cselekvési terv. Azóta folyamatosan zajlottak a szakértői egyeztetések, valamennyi elnökség foglalkozott érintőlegesen a témával, és egyértelműnek tűnt, amit a bizottság végül a 2012. március 28-án megjelent közleményében rögzített: a majdani központ legmegfelelőbb közege az Europol szervezeti keretei között lehet. Továbbra is kérdéses azonban, hogy milyen humánerőforrás- és eszközkapacitás kell ahhoz, hogy a célokkal összhangban, Európa a számítástechnikai bűnözés valamennyi releváns, nagy volumenben megjelenő formájával hatékonyabban vegye fel a harcot, és ebben a központnak kiemelkedően fontos koordinációs szerepe legyen. A tervek egyik fontos eleme a tagállami kapacitásépítés is, a szétszabdalt tagállami struktúrák hatékonyságának növelését az európai szakértői és tudásbázis kiépítése, a tagállamok közötti információk áramlásának, illetve a nyomozások esetleges támogatásának lehetősége is szolgálja majd. Természetesen az Europol jelenleg igencsak alacsony létszámú speciális egysége erre nem lesz képes, ezért jelentős fejlesztésekkel kell számolni, illetve a számítástechnikai bűnözés elleni küzdelemben érintett valamennyi szereplő szaktudását integrálni kell az új központba, ez történhet más európai ügynökségekkel való szorosabb együttműködés keretében, de leginkább a megfelelő szakértelemmel bíró humánerőforrás bevonásával.

SZAKÉRTŐI SZEMINÁRIUM KÖPPENHÁGÁBAN A GYERMEKPORNOGRÁFIA ELLENI KÜZDELEM TÉMAKÖRÉBEN. A szemináriumon elsősorban gyakorlati szakemberek vettek részt, ennek ellenére inkább politikai szemléletű és az együttműködés erősítésének szükségességét hangsúlyozó előadásokra került sor. A vita középpontjában végül ismételt az az erkölcsi kérdés szerepelt, hogy a hatékony rendészeti fellépéshez a nyomozást végző hatóságoknak milyen mértékben kell belemélyedniük a pedofil hálózatok működésébe. Az egyéb

fedett műveletek alkalmazása mellett központi kérdés, vajon küldhet-e pedofil képet a nyomozó az elkövetők bizalmának megnyerése, illetve annak érdekében, hogy valóban beépülhessen a hálózat működésébe. Az uniós tagországokban erre általában nincs lehetőség, pedig az általános tapasztalatok alapján ezek a hálózatok bizalmi alapon működnek, és piramisszerűen épülnek fel, azaz a pedofil tartalmak létrehozásában tevékenyen részt vevő elkövetőkhöz nehezebb hozzáférni. A szeminárium workshopjain lefolytatott viták alapvetően azt sugallták, hogy erre nem érett meg egyértelműen az idő. Ausztrália igencsak élen jár ezen a téren, és a jogi háttér sok mindent lehetővé tesz a hatóságok számára. Ausztráliában a büntetési tétel tekintetében is lényegesen szigorúbb a szabályozás, mint az európai standardok: huszonöt évvel is büntethetik azt a visszaesőt, aki az interneten pedofil hálózat tagjaként olyan felvételt helyez el, amelyen ő maga is gyermekeket molesztál. A tagállami tapasztalatok nagyjából egyezők, a területen folyamatosan szükség van aktív közreműködésre, közös gondolkodásra.

ÚJ IRÁNYELVTERVEZET A BEFAGYASZTÁSRÓL ÉS AZ ELKOBZÁSRÓL. Az Európai Bizottság március 12-én nyújtotta be új irányelvtervezetét a bűncselekményből származó jövedelem Európai Unión belüli befagyasztásáról és elkobzásáról. A szervezett bűnözés elleni küzdelem bizonyítottan egyik leghatékonyabb eszköze a pénzcsap elzárása, amely kettős célt szolgál: egyrészt visszajuttatja a társadalom részére azoknak az anyagi eszközöknek egy részét, amellyel illegális úton a szervezett bűnözésben érintett személyek és szervezetek gazdagodtak, másrészt időlegesen vagy akár véglegesen is ellehetetleníti az efféle entitások működését. A szervezett bűnözés számos formája határon átnyúló jelleget ölt, az európai együttműködés fókuszában tehát a vagyonfelderítés, vagyonvisszaszerzés körében is a szoros együttműködés és a kölcsönös elismerés elvének érvényesítése áll. Vannak az irányelvtervezetnek elődei, a gyakorlatban azonban ezek nem igazán váltak be, a tagállamok nem vagy csak ritkán alkalmazzák őket, bonyolultságuk és nehézségük miatt inkább a büntügyi együttműködés hagyományos csatornáit használják, amelyek azonban lassabbak és kevésbé hatékonyak. A bizottság ezért a korábbi eszközök hatékonyságának, illetve leginkább hibáinak azonosítása után javaslatot tett a tagállamokra vonatkozó minimumszabályok megállapítására a bűncselekményekből származó vagyoni eszközök közvetlen elkobzása, vagyonelkobzása, illetve a nem elítélésen alapuló elkobzás és a harmadik féltől történő elkobzás révén történő befagyasztás és elkobzása tekintetében. Utóbbiak kapcsán lehet a legnagyobb vita a tagállamok között. A

befagyasztás intézménye, illetve az elítélés nélküli elkobzás garanciális szabályainak megteremtése – ha lehetséges is – jelentős feladatot ad a tárgyalóasztalhoz ülő igazságügyi szakértőknek, a bizottság az EJEB ítélkezési gyakorlatára hivatkozva bízik a megállapodás elérésében. Az irányelvertervezet a tárgyalások folyamán minden bizonnyal sokat gazdagodik majd, lehetővé téve ezzel a kölcsönös elismerés elvének érvényesülését, az alapjogok tiszteletben tartása mellett.

ÚJ SZABÁLYOZÁS A FEGYVERKERESKEDELEMRŐL. A március 8-i tanácsülésen elfogadták a fegyverkereskedelemre vonatkozó új rendeletet, amelynek célja, hogy megteremtse ezeknek a veszélyes eszközöknek az illegális forgalma elleni hatékonyabb fellépés jogi alapjait az Európai Unióban. Természetesen az elfogadott jogi aktusnak jelentős hozzáadott értéke van a szervezett bűnözés elleni küzdelem szempontjából is. A rendelet összhangot teremt továbbá az ENSZ vonatkozó protokolljával is, ezzel megnyitva a régóta várt lehetőséget a nemzetközi jogi eszközhöz való uniós csatlakozás előtt. A rendelet abból az elvből indult ki, hogy a fegyverek forgalmáról valamennyi érintett tagállamnak megfelelő információja kell hogy legyen. A szabályosabb kereskedelmet az erős felügyelet, a szorosabb kapcsolat, a megfelelő nyomon követés teszi lehetővé, legalábbis a tagállamok ezt várják az új eszköztől.

Összeállította: Szabó Adrienn